

Een Veilige kerk

Kerkplein 1
3956 BW Leersum

Inleiding

De Michaëlkerk in Leersum wil een veilige kerk zijn. De kerkenraad vindt het belangrijk hier aandacht aan te besteden en er niet voor weg te kijken.

Grensoverschrijdend gedrag, discriminatie en (seksueel) misbruik komen ook binnen de kerk voor. Om ons bewust te maken van dergelijke situaties is het van belang aandacht te schenken aan situaties van machtsongelijkheid binnen de kerkelijke gemeente en een mogelijke impact hiervan in ons functioneren en in ons werk.

Machtsverschillen

Machtsverschillen tussen de leiding en deelnemers in jeugdwerk, ouderlingen en pastoraalmedewerkers, diakenen en gemeenteleden kunnen leiden tot grensoverschrijdend gedrag. Dit blijft vaak onopgemerkt totdat de veiligheid in gevaar komt.

Om hierover met elkaar over na te denken is het van belang om het volgende te weten:

- Grensoverschrijdend gedrag komt ook in eigen gemeente voor.
- Elk gemeentelid heeft recht op een veilige kerk.
- Blijf aandacht besteden aan veiligheid:
 - Zet 'veilig jeugdwerk' en 'veilige kerk' regelmatig op de beleidsagenda.
 - Reflecteer op huidige maatregelen: Wat gaat goed? Wat kan beter?
 - Zorg voor regelmatige activiteiten die bewustwording vergroten bij alle gemeenteleden.
- Omstanders zijn cruciaal bij het signaleren en aanspreken van ongewenst gedrag. Maak hen bewust van hun verantwoordelijkheid en zorg voor een cultuur waarin zij zich veilig voelen om in te grijpen of melding te doen, zonder angst voor negatieve gevolgen.

Visie en missie

Als kerkenraad van de Michaëlkerk willen wij het bewustzijn van de ernst van grensoverschrijdend gedrag vergroten.

Wij denken dat de Michaëlkerk een veilige plaats is als:

- Jong en oud respectvol met elkaar omgaan;
- Leiderschapsposities niet worden misbruikt;
- Het onrecht van (seksueel) misbruik bestreden wordt;
- Slachtoffers van misbruik zich gehoord en erkend weten.

Om dit te bereiken volgen wij het stappenplan van de Veilige Kerk

STAP 1: AANDACHT VOOR PREVENTIE

Preventie begint bij bezinning en aandacht voor het onderwerp. Om te voorkomen dat het daarbij blijft, moeten er ook stappen gezet worden.

Waar begin je dan en hoe neem je de gemeente hierin mee?

Hierbij kunnen we een aantal punten onderscheiden. We denken aan:

- Informeer de gemeenteleden van de Michaëlkerk duidelijk en toegankelijk over het 'veilige kerkbeleid'. Zorg dat ieder gemeentelid de richtlijnen kent en weet waar ze terecht kunnen bij vragen of zorgen over veiligheid;
- Breng het beleid onder de aandacht via de website en de nieuwsbrief.
Stel het één keer per jaar aan de orde in de kerkenraad.
Voeg een korte uitleg toe en vermeld de namen en contactgegevens van vertrouwenspersonen, zodat iedereen hiervan op de hoogte is.
- Vertrouwenspersonen kunnen zich persoonlijk voorstellen tijdens een kerkdienst of via de website, nieuwsbrief of andere communicatiemiddelen. Hierdoor weten de gemeenteleden wie ze kunnen benaderen bij vragen of zorgen.
- Herinner met enige regelmaat tijdens diensten en bijeenkomsten aan het beleid en de vertrouwenspersonen, bijvoorbeeld aan het begin van het winterwerk.
- Maak het beleid een onderwerp voor catechese- of gemeenteavonden en laat het jaarlijks terugkomen op de agenda van de kerkenraad en in jaargesprekken.
- Gebruik diverse communicatiemiddelen om het 'veilige kerkbeleid' transparant en onder de aandacht te houden.

STAP 2: HET BENOEMEN VAN EEN VERTROUWENSPERSOON

Het bespreekbaar maken van seksueel misbruik en ongewenste intimiteiten kan moeilijk zijn. Een onafhankelijke vertrouwenspersoon kan een cruciale rol spelen bij het beantwoorden van vragen of het ontvangen van meldingen over dergelijk misbruik.

STAP 3: GEDRAGSCODE EN OMGANGSREGELS

Het is belangrijk om duidelijk te maken welk gedrag wordt verwacht van medewerkers en vrijwilligers in je kerk. Hoe stel je omgangsregels vast en handhaaf je deze?

STAP 4: WERVING EN SELECTIE VAN VRIJWILLIGERS

Een kerkelijke gemeente heeft veel vrijwilligers nodig. Ook de Michaëlkerk gemeente. Een goed beleid en duidelijke afspraken zijn hierbij essentieel.

STAP 5: HET MOGELIJK MAKEN VAN MELDINGEN

Indien zich problemen voordoen tussen een kerkelijk medewerker en gemeenteleden, is het belangrijk dat dit gemeld kan worden om passende maatregelen te kunnen nemen. Een klachtenregeling en een klachtencommissie zijn hierbij van groot belang.

STAP 6: HET INFORMEREN VAN ALLE BETROKKENEN

De kerkenraad vindt het van groot belang om de hele gemeente te betrekken bij de verschillende stappen en met elkaar in gesprek te gaan.

Beleidsplan Veilige Gemeente

Inleiding

Als Hervormde gemeente Leersum (Michaëlkerk) vormen wij een christelijke gemeenschap die zich door God wil laten raken en die geïnspireerd wordt door Bijbelse woorden.

We willen een gemeente zijn waar ieder mens welkom is en aanvaard wordt zonder oordeel of discriminatie. Een gemeente, waar we gepassioneerd raken door geloof in de onvoorwaardelijke liefde van God en waar betrokkenheid is op de medemens en de wereld. Wij hechten sterk aan een veilige omgeving waarin iedereen, met en zonder functie of taak, deel mag uitmaken van deze gemeenschap.

Dit betekent dat we met elkaar en met anderen werken aan een sfeer waarbinnen een ieder zich gerespecteerd weet. We gaan zo met elkaar om dat recht gedaan wordt aan ieders geestelijke en lichamelijke waardigheid en we overschrijden deze grenzen niet.

In onze houding jegens elkaar gaan we uit van de rechten van ieder mens vanuit wetgeving en geloofsbeleving. Dat betekent dat ons gedrag gericht is op inclusie en samenleven en niet leidt tot agressie, geweld, discriminatie, pesten of uitsluiting.

We gaan uiterst zorgvuldig om met privacygevoelige zaken die ons in vertrouwen worden meegedeeld, of waartoe we inzage krijgen.

Bewustwording

De basis voor het beleid is bewustwording binnen de Michaëlkerkgemeente.

Bewust zijn van machtsongelijkheid onder gemeenteleden en de effecten daarvan.

Machtsverschillen tussen groepsleiding en deelnemers in het jeugdwerk, tussen ouderling en gemeentelid, tussen diaken en cliënt, tussen vrijwilliger voor hand- en spandiensten en gemeentelid.

Het effect kan zijn dat iemand met meer macht grensoverschrijdend gedrag vertoont.

De ander ervaart dat in eerste instantie niet als storend of wil daar geen aandacht aan besteden.

Tot het gevoel van veiligheid wordt aangetast.

Door de kerkenraad van de Michaëlkerkgemeente wordt het onderwerp 'veilige gemeente' tenminste eens per twee jaar op beleidsniveau geagendeerd.

Tevens ziet kerkenraad erop toe dat elke taakgroep dit onderwerp eens per 2 jaar tenminste één keer op de agenda zet.

Preventie

De Michaëlkerkgemeente zet zich in om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen door:

1. Selectie van vrijwilligers

De kerkenraad van de Michaëlkerkgemeente vindt het belangrijk om zorgvuldig te bepalen wie wordt ingezet voor het kerkenwerk. Een zorgvuldige selectie onderstreept het belang dat de kerkelijke gemeente hecht aan vrijwilligerswerk en het werken met minderjarigen en kwetsbare personen. Indien nodig kan worden besloten een kandidaat af te wijzen. Gelijke behandeling van iedereen vormt de basis van beleid op dit gebied.

Het formuleren van dergelijk beleid valt onder de verantwoordelijkheid van de kerkenraad.

Voor alle vrijwilligers in de taakgroepen geldt dat zij met het aanvaarden van de functie/taak hiermee ook instemmen met de Gedragscode Veilige Gemeente van de Michaëlkerkgemeente. Voor het aanvaarden van de functie zal in de kerkenraad de naam genoemd worden van de vrijwilliger. Mochten er bezwaren zijn vanuit voorkennis, dan kan melding worden gedaan bij de vertrouwenspersoon of de scriba.

De vrijwilliger zal hiervan op de hoogte worden gesteld door de voorzitter van de kerkenraad. Zolang de procedure loopt, kan niet worden gestart met het uitoefenen van de functie.

Voor de start van het vrijwilligerswerk zal de nieuwe vrijwilliger een intakegesprek hebben de voorzitter/coördinator van de betreffende taakgroep.

De voorzitter/coördinator van de taakgroep zal door de vertrouwenspersoon worden begeleid en geschoold om deze gesprekken te kunnen voeren.

In het intakegesprek met de voorzitter/coördinator zal de betreffende gedragscode worden besproken.

Wij gaan ervan uit dat iedere vrijwilliger zich bewust is van zijn verantwoordelijkheid bij het aangaan van relaties die zijn functie met zich meebrengt en instemt met de gedragscode Voor vrijwilligers die gaan samenwerken met jeugd (0-21 jaar) en kwetsbare mensen is daarnaast een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voorwaarde voordat men start.

Kort samengevat omvat het selectiebeleid de volgende kernpunten:

- De kerkenraad stelt het beleid op.
- In het beleid staat wie de gedragscode ondertekent en wie een recente VOG aanlevert.
- Jaarlijks vindt er met vrijwilligers een gesprek plaats over veiligheid en naleving van de gedragscode.
- Profielschetsen per functie noemen verwachtingen, taken, kennis, ervaring, gezag bewustzijn, kennis van grensoverschrijdend gedrag, openheid voor feedback en zelfreflectie.
- Het beleid beschrijft ook de praktische uitvoering en wie toezicht houdt op naleving.
- In het kennismakingsgesprek met een vrijwilliger wordt aandacht besteed aan machtsverhoudingen, gezag relaties en hoe grensoverschrijdend gedrag te voorkomen.
- Ook bij één belangstellende vindt een selectiegesprek plaats.

2. Gekwalificeerde vertrouwenspersonen

De kerkenraad stelt één of meer vertrouwenspersonen aan; deze vertrouwenspersonen hebben adequate vakkennis en zorgen zelf dat ze op de hoogte blijven d.m.v. trainingen. Gemeenteleden kunnen via de website en berichtgeving in de nieuwsbrief, eenvoudig vinden wie deze vertrouwenspersonen zijn en hoe ze bereikbaar zijn.

Gemeenteleden kunnen bij de vertrouwenspersoon terecht met hun verhaal, vragen, vermoedens en meldingen. Vertrouwenspersonen staan naast het gemeentelid dat zich bij hen meldt. Vertrouwenspersonen kunnen bij vermoedens van misbruik binnen de gemeente ook zelf proactief iemand benaderen. Vertrouwenspersonen zijn alert op de uitvoering van het Beleid Veilige Gemeente. Vertrouwenspersonen acteren onafhankelijk en hebben geheimhoudingsplicht. Vertrouwenspersonen rapporteren eens per jaar aan de kerkenraad, echter niet over individuele gevallen; die rapportage wordt in de kerkenraadsvergadering behandeld.

3. (Na)zorg

Indien nodig zal er nazorg en pastorale zorg gegeven worden aan slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag in de gemeente. Ditzelfde geldt ook voor de daders.

De nazorg voor slachtoffer en dader zal niet door dezelfde persoon plaatsvinden.

4. Communicatie

Via de website van de Michaëlkerkgemeente wordt het Beleid Veilige Gemeente Michaëlkerk en de Gedragscode gepubliceerd.

Tevens wordt op de website gepubliceerd wie de aangestelde vertrouwenspersonen zijn en hoe ze bereikbaar zijn. Eens per twee jaar worden de vrijwilligers na het gesprek met de vertrouwenspersoon expliciet gewezen op het bestaan van het Beleid Veilige Gemeente en de gedragscode. Zijn er vragen of is er twijfel over gedrag van onszelf of een ander, neem dan contact op met de vertrouwenspersoon(en) van de Michaëlkerkgemeente voor nader beraad.

- Arnoud Looijen - e-mail arnoud.looijen@classisutrecht.nl
- Ploni Robbers - e-mail plonirobbers@classisutrecht.nl
- Elzeline Strijker - e-mail elzeline.strijker@classisutrecht.nl
- Kees Visser - e-mail kees.visser@classisutrecht.nl

Meer informatie over deze vertrouwenspersonen vindt u op <https://classis-utrecht.protestantsekerk.nl/vertrouwenspersonen/>

Of meld via het landelijk Meldpunt Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties.

(Kwetsbare mensen zijn bijvoorbeeld oudere mensen die moeite hebben de regie over hun eigen leven te voeren en daarmee hun zelfstandigheid te behouden (def. RIVM <https://www.rivm.nl/ouderen-van-nu-en-straks/kwetsbare-ouderen>.)

5. Veilig vergaderen en communiceren

De kerkenraad is van mening dat in de kerk iedereen zich gehoord, gerespecteerd en gewaardeerd voelt. In een veilige kerk moet ruimte worden geboden voor eerlijke communicatie en persoonlijke groei.

Dit kan onder andere bereikt worden door:

- **Openheid**
Leden delen vrij hun mening en zorgen, wat vertrouwen schept.
- **Gezonde gemeenschap**
Veiligheid bevordert steun en een positieve oplossing van meningsverschillen.
- **Inclusiviteit**
Iedereen kan meepraten en beslissen, wat het saamhorigheidsgevoel versterkt.
- **Voorkomen van problemen**
Goede communicatie voorkomt uitsluiting en machtsmisbruik.
- **Steun bij moeilijkheden**
Mensen durven hulp te vragen zonder oordeel.

Dit beleidsplan Veilige gemeente Michaëlkerk te Leersum is op 16 september 2025 vastgesteld door de Kerkenraad van de Hervormde gemeente Leersum (Michaëlkerkgemeente)

Voorzitter: A. van den Ham

Scriba: M.S. Clarijs-Korevaar

